

Regelbunden tillsyn i Fjällenskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Järfälla kommun och besökt Fjällenskolan den 7 oktober 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 11 maj 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna, vilket sker i samband med skolbesöket.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Fjällenskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Fjällenskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, utvecklingsledarna, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Fjällenskolan

Fjällenskolan	Antal elever
Förskoleklass	51
Grundskola	607

Källa: Skolans uppgift, hösten 2008

Fjällenskolan är en skola med förskoleklass och årskurserna 1-9. Skolan arbetar delvis åldersblandat i årskurserna 1-3 och 4-6. Årskurserna 7-9 arbetar åldershomogent. Skolan är belägen i Viksjö skolområde i Järfälla men tar emot elever från hela Järfälla kommun. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor som i viss utsträckning har fördelat

ansvaret mellan sig så att rektorn främst ansvarar för årskurserna 4-9 och biträdande rektorn för förskoleklassen och årskurserna 1-3. Utöver rektorn och biträdande rektorn ingår också tre utvecklingsledare i ledningsgruppen för skolan.

Skolan har ett så kallat 1-16 perspektiv, dvs. i skolan ingår också en förskola och barnen kan på så sätt följas från ett års ålder till dess de slutar grundskolan. Denna inspektion omfattar emellertid endast förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg beskrivs i separata rapporter avseende hela kommunens förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Fjällenskolan ingår, tillsammans med övriga kommunala skolor i Järfälla, i försöket med timpanelös utbildning i grundskolan.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

1.1 Kunskapsresultat

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

Tabell 2: Måluppfyllelse i årskurs 5

	Fjällenskolan					Riket
	2004	2005	2006	2007	2008	2007
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	.	.	.	.	.	.

. = Uppgift saknas

Tabell 3: Resultat för elever i årskurs 9

	Fjällenskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	217,0	211,5	208,5	213,6	223,0	213,8	216,7	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	19	19	27	20	17	24	21	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	98	96	86	94	93	90	91	89

Källa: Skolverkets nationella statistik

Kommentar och bedömning:

Skolan kan inte på en övergripande nivå redovisa kunskapsresultaten i förhållande till kursplanernas mål för årskurs 5 i samtliga ämnen (se tabell 2). Detta bedöms under avsnitt 3.4.1.

I de nationella ämnesproven i årskurs 5 uppnådde endast 64 procent målen i samtliga ämnen. Skolan förklarar de låga siffrorna med att skolan medvetet har bedömt proven hårdare än övrigt i kommunen. Från och med höstterminen 2008 kommer dock skolan att rätta på samma sätt som övriga skolor i kommunen.

De betyg som sätts i slutet av grundskoletiden uttrycker i vad mån eleverna har uppnått de mål som uttrycks i kursplanerna för olika ämnen. Genomsnittliga betygsresultat för Fjällenskolan redovisas i tabell 3 ovan. Det genomsnittliga meritvärdet i Fjällenskolan ligger över rikssnittet och också över snittet för samtliga kommunens skolor. 17 procent av eleverna i årskurs 9 gick år 2008 ut utan fullständigt slutbetyg. Detta är en lägre andel än i riket. När det gäller andelen elever med behörighet till nationellt program är siffran högre än för riket som helhet (2008). Fjällenskolan har förbättrat kunskapsresultaten de senaste åren och Skolinspektionen bedömer att skolan nu uppvisar godtagbara kunskapsresultat.

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje elev vid utvecklingssamtalet. Den ska vara framåtsyftande och skriftligen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelsen i grundskoleförordningen om individuell utvecklingsplan ändrats. Den ska också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Dessa omdömen får vara betygsliknande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen har reviderats med anledning av ändringen. Då skolan, vid tillsynstillfället inte har genomfört utvecklingssamtal med alla elever, gör Skolinspektionen sin bedömning utifrån de tidigare bestämmelserna för individuella utvecklingsplaner. De planer som Skolinspektionen har tagit del av bedöms behöva utvecklas så att de blir tydligt framåtsyftande samt att mål och skolans insatser tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare förutsätter Skolinspektionen att de nya bestämmelserna om individuella

utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ligger till grund för skolans fortsatta arbete i detta avseende.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne eller ämnesblock som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av bedömningen ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Dokumentet ska undertecknas av läraren.

Av de skriftliga bedömningar som Skolinspektionen tagit del av framgår, utöver de mål som eleven har uppnått och stödåtgärder, också de mål som eleven inte har uppnått. Detta är inte förenligt med förordningen och måste åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska lärare samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Vid tillsynen i Fjällensskolan framkommer att samverkan sker i låg grad i skolan och skolans "1-16 perspektiv" ger inte intryck av att genomsyra verksamheten. Varken mellan klasserna eller mellan de olika åldersgrupperingarna sker samverkan så som läroplanen påbjuder. Den samverkan som trots allt sker är lärarberoende. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra sin interna samverkan

för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Tillsynen visar att särskilt stöd bara erbjuds elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen erbjuds inte detta stöd. Dessutom framkommer under tillsynen att alla elever i de lägre åldrarna inte ges särskilt stöd i tillräcklig omfattning, inte heller i matematik, svenska och engelska.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att alla elever som är i behov av särskilt stöd kan få detta.

8 (13)

1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. I Fjällenskolan upprättas åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har dock tagit del av flera åtgärdsprogram som mest består av uppgifter till eleverna att utföra eller som hemmen ska ansvara för. Någon tydlig koppling till nationella mål finns inte, och målen i åtgärdsprogrammen är i många fall abstrakta och vaga. Det framkommer inte heller tydligt i åtgärdsprogrammen vilka behov eleven har eller hur dessa ska kunna tillgodoses. Skolinspektionen bedömer att innehållet i åtgärdsprogrammen måste förbättras.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder be- hövs
	X

Motivering
Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen bör vara konkret och utgå från aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för planerade åtgärder under det kommande året. Enligt en särskild förordning ska eleverna vara delaktiga vid framtagandet, uppföljning och bearbetning av planen, se vidare skolverkets Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). I detta arbete bör beaktas att plankravet från och med den 1 januari 2009 framgår av 14 a kap. 8 § skollagen och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567). Tillsynen visar att Fjällenskolans likabehandlingsplan inte utgår från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom respektive verksamhet utan förhåller sig allmänt kring övergripande förhållanden inom rektorsområdet. Likaså saknas en tydlig ansvarsfördelning mellan rektorn och övrig personal och åtgärder om en vuxen kränker en elev. Rutinerna för dokumentation behöver bli tydligare och likabehandlingsplanen behöver dateras så att det framgår att den årligen revideras. Skolinspektionen bedömer att åtgärder måste vidtas för att upprätta en likabehandlingsplan som fullt ut svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder be- hövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I timplanen för grundskolan, liksom i grundskoleförordningen, anges att eleverna ska erbjudas elevens val. Undervisningen i elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Eleverna ska erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. På Fjällenskolan används ett "kurssystem" som enligt rektorn och lärarna till viss del utgör elevens val. Några av dessa kurser syftar till att ge extra undervisning till elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen. Skolinspektionen bedömer att dessa kurser utgör ett stöd snarare än elevens val, vilket inte kan anses godtagbart då alla elever, oavsett stödbehov ska ha rätt till elevens val. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att säkerställa att elevens val erbjuds i enlighet med författningarnas krav.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

- 3.2.1** Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.2.2** Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

- 3.3.1** Rektorn är förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.2** Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

- 3.3.3** Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen och läroplanen har rektorn ett ansvar för skolans arbete inriktas mot att eleverna når målen för utbildningen, liksom att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Tillsynen visar att Fjällensskolan företar utvärderingar av de mål skolan har satt upp för sin verksamhet. Däremot saknas på övergripande skolnivå en uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat och skolan behöver mer systematiskt behandla i vilken mån de nationella målen har förverkligats och vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan behöver förbättra sitt kvalitetsarbete och därvid vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen samt bättre analysera kunskapsresultaten i förhållande till målen i årskurs 9. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Tillsynen visar att utvecklingsfrågor initieras endast i begränsad utsträckning av rektorn och att ett informellt pedagogiskt ledarskap bedrivs i arbetslaget och av utvecklingsledarna, vilket också bekräftas av såväl rektorn som lärarna. Skolinspektionen bedömer att det saknas ett tydlig pedagogiskt ledarskap i skolan och att detta därför måste stärkas.

- 3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning. Fjällenskolans kvalitetsredovisning innehåller en beskrivning av vilka aktiviteter som genomförts under året utifrån vissa lokala mål inom bland annat områdena normer och värden samt ansvar och inflytande. Resultat och analys finns dock endast sparsamt redovisade, uppföljning av elevernas kunskapsresultat saknas och likaså en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. Skolinspektionen konstaterar att kvalitetsredovisningen inte uppfyller de krav som förordningen ställer.

2009-02-11 Stockholm

Anna Rydin

Lotta Hedén